

altijd weten, wat hun jongens doen. Die dus op sommige tijden — ik zeg niet: altijd — hun kinderen maar aan hun lot overlaten. En dat wreekt zich natuurlijk. Als de jongens naar school gaan, behoeven we ze niet aan het handje te nemen. Dat zou voor ons te lastig en voor onze kinderen niet goed zijn. Maar we moeten ze daarom toch niet aan hun lot overlaten. Wij moeten het oog op hen houden en weten, wat ze doen.

Nu gebeurt er veel kwaad, wanneer een mensch kan denken, dat niemand hem ziet. En zoo gebeurt er ook veel kwaad, wanneer onze kinderen denken, dat wij hen niet zien. En dat wij er niet naar zullen onderzoeken, wat ze gedaan hebben bijv. in den tijd tusschen het van school gaan en het thuis komen. Vooral in het najaar, als de bladeren van de boomen vallen, gebeurt er veel, dat niet door den beugel kan. Dan worden er geregeld groote veldslagen geleverd. De jongens van de eene school vechten tegen de jongens van de andere school, niet individueel maar in troepen, d. w. z. zoo, dat ze alle besef van verantwoordelijkheid verliezen. Als een jongen eens persoonlijk met een anderen jongen vecht, dan behoudt hij altijd een zeker gevoel van verantwoordelijkheid. Hij heeft den jongen een blauw oog of een bloedneus geslagen. En wel zal hij de schuld op den ander trachten te werpen — zoo zijn we nu eenmaal allen en onze kinderen ook, sedert Adam aan Eva en Eva aan de slang de schuld gaf — maar in zijn hart is hij toch overtuigd, dat *hij* het gedaan heeft. Maar in het gevecht in troepen verliest ieder het besef van eigen verantwoordelijkheid. Hij gooit met een steen en ziet niet, waar die te land komt. Hij slaat met zijn stok en weet niet, wien hij treft.

Hier is een taak voor de ouders. Onze kinderen mogen niet vechten in troepen. Ze mogen de straat niet onveilig maken. Ze mogen de buurt niet in opschudding brengen door hun krijgsgescreeuw. In sommige boeken voor de jeugd worden onduidelijke streken vergoelikt, worden vechtpartijen zóó smakelijk beschreven, dat de jongens vanzelf trek krijgen in zoo'n gevecht. Zulke boeken moesten we uit ons huis wenen. We moeten straatschenderij — ook al ontbreekt er het geestige, gultige element niet aan — niet verheerlijken niet alleen, maar niet dulden in onze kinderen. En daarom moeten wij er het oog op houden, dat onze kinderen regelrecht uit school naar huis komen en dat ze onderweg niet vechten.

En geen andere baldadigheid bedrijven. Geen emmers omgooien en geen belletje trekken, geen deuren dichtbinden en geen menschen najouwen. Het sneeuwballen gooien ontardt ook in een ellendige baldadigheid. Zonder dat de ouders het weten. Ik heb geen bezwaar tegen sneeuwballen gooien. Maar ik heb er wel bezwaar tegen, dat de jongens de voorbijgangers als mikpunt gebruiken en groote menschen aanzien voor hun speelgoed. Dat moeten de ouders in hun kinderen niet dulden. Een Hollandsche jongen is wat onbedachtzaam. Daar, nu heb ik toch het woord Hollandsche er voor gezet. Ik denk wel, dat het een algemeene eigenschap van de jeugd is. Maar dan is het er ook een van de Hollandsche jongens. Maar hoe hij ook is, hij is voor een goed woord vatbaar. Vader en Moeder hebben hem dat goede woord mee te geven, als hij onder hun oog van daan gaat. „Gedraag je als een man en niet als een kwajongen,” is meer dan eens een tooverwoord gebleken. Wanneer wij een beroep doen op hun ridderlijke eigenschappen, kloppen we bij onze jongens niet licht te vergeefs aan.

Maar dat doen we zoo zelden. De veronderstelde of werkelijke tuchteloosheid van onze jongens is niet zelden toe te schrijven aan de echte tuchteloosheid der groote menschen, die, omdat ze meer lichaamskracht hebben, de kracht van hun geest en van hun woord zoo vaak vergeten.

D.

MOEDERLOOS.

Haar geest, die ontvlood, toen nauw 't kind was gebaar,
Bewaakt nog zijn eenzamen zwerftocht op aard,
En boekt in den hemel het loon, dat dien wacht,
Die 't ouderloos kind hier in liefde gedacht.

O spreek hem niet hard toe; — hij beeft als gij 't doet,
Hij buigt op uw wenken, een lach loont zijn groet.
Bedenk: eens de mensch zonder hart ondervindt,
Dat God richt de zaak van het moederloos kind.

't Is nu een vijf-en-zeventig jaar geleden, dat de Schotsche dichter Thom zijn lied van den moederloozen knaap vervaardigde. Dat het indruk zou maken liet zich voorzien, maar niet in die mate als werkelijk het geval bleek.

Want onder hen, die dat lied „pakte,” was ook de kunstschilder Thomas Faed. Het lied van zijn landgenoot trof hem zóó, dat hij besloot met het kunstpenseel weer te geven, wat ons het leven doet zien, waarvan het lied spreekt. Zoo ontstond de schoone schilderij in het Schotsch betiteld: The motherless Bairn, (Het moederlooze kind,) waarvan onze plaat een getrouwe weergeving is.

De hoofdfiguur mag — al is hij lang niet de grootste — de zwervende, ouderlooze knaap heeten, die bedeesd zijn intree doet. Vanwaar komt hij? Waarheen gaat hij? Wellicht weet hij het zelf niet. Hij moest de wijde, wijde wereld in. Hij is aan een hut gekomen, een kleine boerderij. De deur stond open en hij waagde het binnen te treden. Nu staat hij voor de huisgenooten in havelooze plunje, den hoed in de hand en op bloote voeten. Hij schijnt hun medelijden minder door woorden te vragen dan door zijn smeekende blikken, en zijn meelijwekkend voorkomen, ook al spreekt zijn gezicht niet van bepaald hongerijsden.

De kleine indringer trekt natuurlijk dadelijk de aandacht van alle huisgenooten. 't Is of we ieders gedachten op zijn aangezicht kunnen lezen.

Voor alles wordt onze aandacht getrokken door een jongen, waarschijnlijk de huisvader in het klein, wat stoeren bouw en gezond uiterlijk betreft, maar voorloopig nog een echte deugniet vol jongensstreken. Daar staat hij, zijn broekspijpen opgeschort, zijn buis maar half toegeknoopt. Zijn hoed afhankelijk op zijn achterhoofd en zijn handen in zijn jaszakken. Zoo neemt hij den zwerfeling van top tot teen op met een blik van goedhartige verwondering, waarbij het moeilijk valt niet te lachen.

Het kleine meisje aan zijn zijde is blijkbaar dadelijk geneigd de bede van den armen wees te vervullen, door hem het stuk brood aan te bieden, dat zij in de hand houdt. Maar grootmoeder, een nog flinke en daarbij zorgvuldige vrouw, haast zich tusschenbeide te komen. Men kon eens niet weten! Er zwerft zooveel slecht volk. De gift was misschien verkeerd besteed. In elk geval zal de oude den arm der kleine vasthouden tot men beter op de hoogte is.

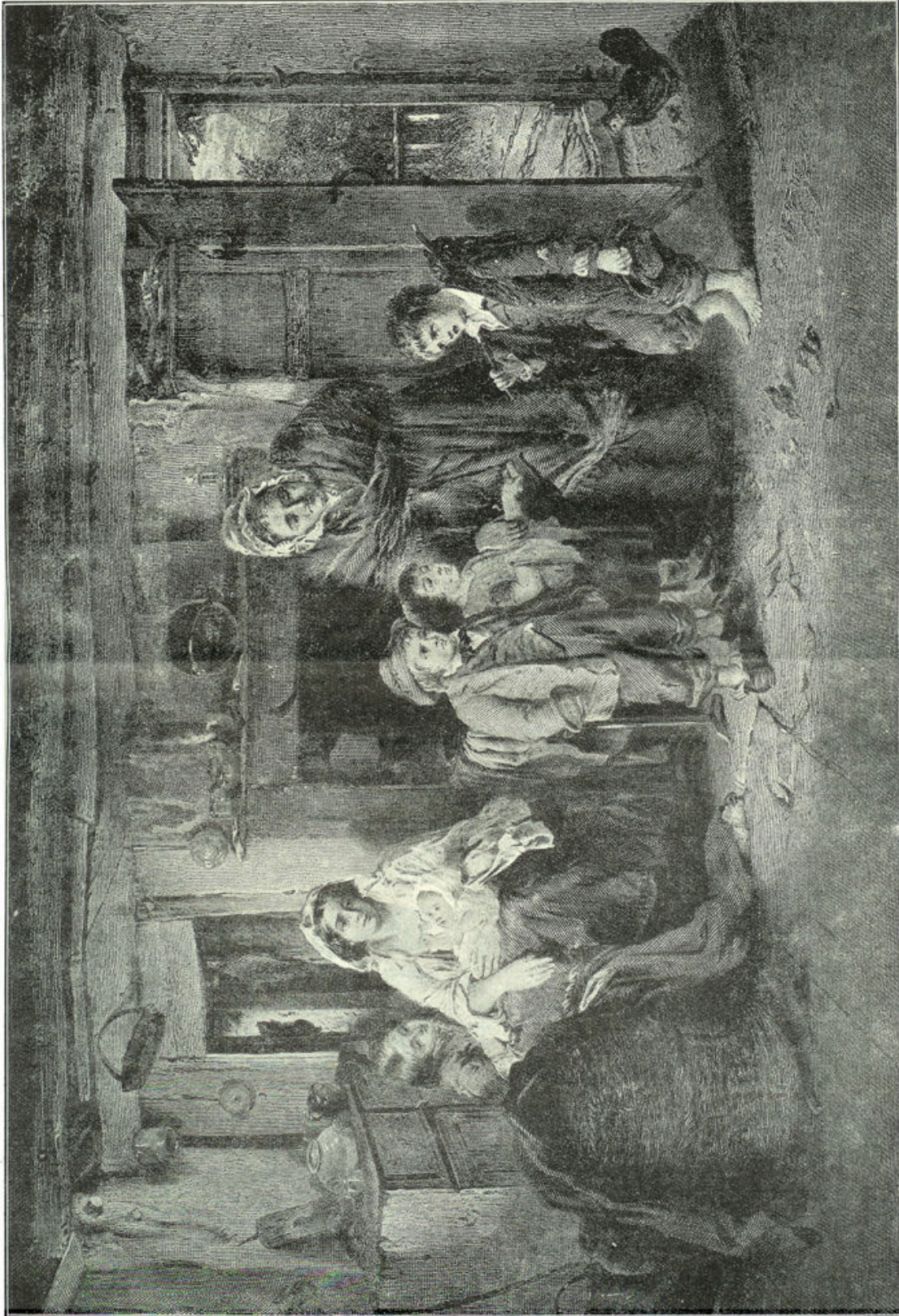
De huisvader is blijkbaar afwezig. Daarentegen zien we de moeder van het gezin, die een jong kind aan de borst drukt. Welk een lieflijke, aantrekkelijke verschijning! Haar vriendelijk oog en minzaam gelaat weerkaatsen een moederhart. Teeder en medelijdend zijn haar oogen gewend naar den kleinen smeekeling bij de deur, alsof de gedachte aan een harer eigen kinderen in dergelijken toestand haar door de ziel ging.

In 1855 stelde Tomas Faed dit, zijn meesterwerk, ten toon. Het verwierf den lof de „schilderij van 't jaar” te zijn. 't Is misschien het beste stuk, dat van hem bekend is. In elk geval was het 't eerste, dat hem naam en faam bracht. 't Werd nooit weer vergeten.

A. J. HOOGENBIRK.

1894